

A: forskningsformidling

Æstetisk velfærdsdesign skaber stor værdi

7. september 2016 kl. 7:00 | 0 kommentarer

Både det offentlige, virksomheder og borgere nyder godt af et samarbejde om gode fysiske rammer i udviklingen af ny velfærdsteknologi, skriver Helle Aarøe Nissen, der er ph.d.-studerende ved SDU. [Colourbox]

FORSKNINGSFORMIDLING: Det kan betale sig at lade æstetikken fylde lige så meget som økonomi og funktionalitet i udviklingen af ny velfærdsteknologi. Det skriver ph.d.-studerende Helle Aarøe Nissen fra SDU, som tager udgangspunkt i en hospitalsseng.

Af Helle Aarøe Nissen

Ph.d.-studerende ved Syddansk Universitet, Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse

Det danske velfærdssamfund står over for at kunne håndtere nogle af de såkaldte wicked problems, vi konfronteres med de kommende år, hvor løsningen af et samfundsproblem er uklar og kompleks. Især har fokus været på de økonomiske udfordringer, som den demografiske udvikling giver, og stigende forventninger fra kommende brugere af velfærdsydelser.

Offentlig-private innovationsprojekter, eller i daglig tale OPI, bliver i højere grad anvendt til at løse udfordringerne gennem udvikling af ny velfærdsteknologi. Teknologiske løsninger er især kendt for at blive udviklet ud fra funktionelle og økonomiske aspekter med det formål at

generere besparelser samt tekniske og brugsvenlige forbedringer.

Men der er i højere grad behov for at indtænke æstetiske aspekter i udviklingen af ny velfærdsteknologi, fordi det ikke er nok blot at tage højde for økonomi og funktionalitet, hvis vi vil skabe et velfærdssamfund, der giver mening for os.

CITAT

“ Designet af fysiske materialer skal tages seriøst for at skabe et sundhedssystem, hvor der tages højde for at udvikle ny velfærdsteknologi, som understøtter patienters og medarbejderes velbefindende. Gevinsterne kan blandt andet munde ud i færre komplikationer og kortere indlægnings tid for patienter. Dette kan i sidste ende frigøre ressourcer på hospitaler.

–

Helle Aarøe Nissen

Ph.d.-studerende ved Syddansk Universitet

Nyt velfærdsdesign til sundhedssystemet

OPI-projektet Fremtidens Psykiatriseng er et eksempel på udvikling af nyt velfærdsdesign inden for det velfærdsteknologiske område. Her har designere fra Region Syddanmark og Region Hovedstaden samarbejdet med metal-virksomheden Agitek med det formål at udvikle en ny seng til psykiatriske hospitaler.

Fokus har været på traditionelle aspekter såsom at skabe en seng, der er funktionel og rengøringsvenlig. Men der har også været stort fokus på at skabe nye fysiske rammer til gavn for patienter og medarbejdere på hospitalerne. Kravet til sengen har derfor været, at den integrerer funktionalitet med æstetik, så den giver mening for brugerne.

Især patienterne har efterspurgt en seng, der ikke ligner den såkaldte typiske hospitalsseng, som bruges i det danske sundhedssystem.

Men hvad karakteriserer så en typisk hospitalsseng?

Funktionalitet frem for alt

Et nyt arkivstudie foretaget på Syddansk Universitet viser, hvilke fysiske karakteristika der har præget den typiske hospitalsseng gennem mere end et århundrede. Siden slutningen af 1800-tallet, hvor man begyndte at producere metalsenge, har sengenes funktionalitet været i fokus, og det kendetegner stadig de senge, som i dag benyttes i det danske sundhedssystem.

For eksempel blev der i 1950'erne integreret hjul i selve sengen – før havde man brugt sengevogne til at flytte sengene, og i 1960'erne blev det muligt at hæve og sænke forende og fodende af sengen, så patienterne fik mulighed for at ligge i forskellige stillinger. I 1980'erne blev det muligt at hæve og sænke hele sengen automatisk ved hjælp af motorer, og den udvikling tog endnu mere fart, efter at Linak lancerede deres aktuatorer i starten af 1990'erne, fordi de ikke brugte så mange elektriske volt som de eksisterende, og dermed var de mere sikre at indlemme i sengene.

Gennem produktudviklingen har sengenes design i høj grad været negligeret, og omdrejningspunktet omkring funktionaliteten har været i højsædet. Dette udgangspunkt har fokus på rationalitet på bekostning af æstetik, hvilket har rod i Oplysningstiden, hvor følelser og æstetiske aspekter blev nedtonet.

Et mere holistisk perspektiv på en hospitalsseng er derfor nødvendigt i dag.

Ved at sammentænke kompetencer på tværs af offentlige designere og den private metalvirksomhed tager Fremtidens Psykiatriseng ikke blot højde for funktionalitet, men også æstetik. Dette holistiske perspektiv er i særlig grad centralt, da sengen er et af de vigtigste objekter, som omgiver indlagte patienter.

I stedet for at signalere hospital er sengens design enkelt og indbydende og adskiller sig fra de traditionelle metalsenge, der har præget udviklingen af hospitalssenge i mere end et århundrede.

Resultatet er en seng, der virker afstigmatiserende og som er følelsesmæssigt behagelig at omgås for patienter og ansatte.

Fokus på de fysiske omgivelser

Udviklingen af den nye seng sætter spot på de visuelle, fysiske omgivelser, hvilket kan skabe samfundsmæssig værdi for sundhedssystemet.

Betydningen af de fysiske omgivelser for indlagte patienter har været velkendt så langt tilbage som 400 f.Kr., hvor Hippokrates satte fokus på det og senere i historien med Florence Nightingale. Nyere forskning har for eksempel vist, at kunstværker, der illustrerer natur- og figurative scenerier, har en positiv effekt på patienters velbefindende i form af reduceret stress og smerte. Også andre fysiske aspekter har vist sig at have en betydelig indflydelse på patienter, herunder udsigten gennem vinduet, graden af lys og indretningen af hospitalsstuen.

Et klassisk eksempel fra forskningen er, at patienter med udsigt til naturlige omgivelser såsom træer er indlagt i kortere tid og har færre sygdomsmæssige komplikationer sammenlignet med samme typer patienter med udsigt til en murstensvæg.

Dette er blandt andet blevet undersøgt af Roger Ulrich, der er professor ved Chalmers University of Technology og har haft stor indflydelse på konstruktionen af hospitalsbyggerier i blandt andet England. I den forbindelse anderkendes det, at de fysiske omgivelser har

indflydelse på menneskers psyke og adfærd, ligeledes som mennesker har indflydelse på hinanden.

Det betaler sig

Det handler derfor om at tage designet af fysiske materialer seriøst for at kunne skabe et sundhedssystem, hvor der tages højde for at udvikle ny velfærdsteknologi, som understøtter patienters og medarbejderes velbefindende. Gevinsterne kan blandt andet munde ud i færre komplikationer og kortere indlægningsstid for patienter. Dette kan i sidste ende frigøre ressourcer på hospitaler.

Udviklingen af den nye seng kan altså være med til at skabe samfundsmæssige gevinster gennem skabelsen af nyt velfærdsdesign, der tager højde for visuelle aspekter i patienternes nære miljø, når de er indlagt, nemlig sengen, som de tilbringer en stor del af deres tid i.

Dermed brydes der med blot at fokusere på klassiske aspekter såsom funktionalitet og rengøring. I stedet har introduktionen af sengen potentiale til at sætte skub i en udvikling af hospitalsmiljøer, hvor der også indtænkes æstetiske aspekter i de fysiske materialer, som patienter og medarbejdere omgiver sig med.

Dette lægger sig meget op ad den videnskabelige definition af helbredende miljøer som 'a place where the interaction between patient and staff produces positive health outcomes within the physical environment'. Definitionen er hentet fra forskningsartiklen A review of the research literature on evidence-based healthcare design af R.S. Ulrich, C. Zimring, X.Z. Barch, J. Dubose, H.B. Seo, Y.S. Choi, et al., 2008.

Samarbejdet skaber værdi for virksomheder

Sengens kommercielle værdi er især central for virksomheden involveret i OPI-projektet. Men denne form for værdi har også indflydelse på den samfundsmæssige værdi. Forudsætningen for at sengen kan udbredes bredt i sundhedssystemet og dermed skabe værdi for patienter og samfund, er nemlig, at virksomheden kan kommercialisere den.

Der har været synlige gevinster for den private metal-virksomhed, som har deltaget i OPI-projektet omkring udviklingen af den nye seng. Især har samarbejdet med de to regioners designere været en læringsrejse, hvor den både har lært at produktudvikle ved brug af designprocesser og at differentiere sine produkter gennem brug af æstetik.

Det skaber en konkurrencemæssig fordel for virksomheden, fordi den dermed kan differentiere den nye seng fra andre hospitalssenge på sundhedsmarkedet. Disse er som nævnt i høj grad præget af at udstråle funktionelle aspekter.

Virksomheden har nu kig på andre sundhedsmarkeder, som rækker ud over Danmarks grænser, og som inkluderer både psykiatriske og ikke-psykiatriske hospitaler. Det betyder, at den har udvidet sit markedspotentiale og dermed har mulighed for at vækste. Samtidig kan virksomheden betragtes som en frontløber, der er med til at sætte nye standarder for, hvordan en hospitalsseng kan se ud i fremtiden, netop fordi den kan differentiere sengen ud fra de æstetiske aspekter.

Gennem disse kan den tilbyde noget nyskabende på hospitalssengsmarkedet i form af følelsesmæssig værdi, som kommer til udtryk i sengens design. Denne form for værdi har tilmed potentiale til at få patienter til at føle sig bedre tilpas, når de er indlagt, og er samtidig et centralt bidrag til udviklingen af et meningsfuldt sundhedssystem, hvor velfærdsteknologiske løsninger ikke blot er funktionelle, men også besidder æstetiske aspekter.

En kompleks proces giver pote til sidst

Sengen er et resultat af en kompleks innovationsproces, hvor flere forskellige ønsker og behov er blevet integreret i sengen. Især har patienternes perspektiv været i fokus. Deres ønske om at få en seng, som ikke ligner en typisk hospitalsseng, afspejles især i sengens visuelle look, for eksempel ved at hjulene er skjulte.

Der er også taget højde for medarbejdernes ønsker og behov, som især afspejles i sengens funktionalitet. Samtidig har fokus også været på, at sengen skal kunne produceres, samtidig med at den ikke gøres alt for dyr, så den har kommercialiseringspotentiale.

Alle disse hensyn, som de forskellige aktørgrupper besidder, er noget, som parterne i OPI-projektet har søgt at tage højde for. Det har gjort innovationsprocessen kompleks.

For at kunne navigere i kompleksiteten har det været nødvendigt løbende at teste sengen hos brugerne og efterfølgende tilpasse sengens udseende og funktioner. Den tætte interaktion med forskellige aktørgrupper har vist sig at øge virksomhedens læring om, hvordan man matcher et nyt produkt med forskellige behov og ønsker hos de brugere, som skal adoptere produktet. Dette er brugbart for virksomheden gennem kommercialiseringsprocessen, fordi den dermed kan slå på at skabe værdi for flere forskellige aktørgrupper, såsom patienter og medarbejdere.

Samarbejde er vejen frem

Forudsætningen for at skabe innovativ velfærdsteknologi kræver samarbejde og videndeling på tværs af professioner i både den offentlige og private sektor. Samarbejde på tværs af sektorer øger imidlertid heterogeniteten på grund af fundamentale forskelle mellem den offentlige og private sektor.

Da offentlige organisationer arbejder ud fra flere bundlinjer ved for eksempel at skulle tage højde for politikere, patienter og økonomi, er den økonomiske bundlinje mest afgørende for private virksomheder. Det stiller krav til, at parterne i OPI-projekter formår at sikre videndeling for at kunne skabe innovative løsninger, der tager højde for flere forskellige mål og behov.

Videndeling forudsætter dog, at der skabes tillid mellem de parter, som er involveret i en innovationsproces, så de hver især ikke er bange for at dele ud af deres egen viden og er åbne over for at lære af andre. Det kræver tæt interaktion at skabe tillid og fælles commitment mellem mennesker, som ikke blot har forskellig baggrund, men også arbejder inden for forskellige sektorer i samfundet.

Innovationsprocessen, hvor den ny seng blev udviklet, har netop været præget af tæt interaktion mellem direktøren for metal-virksomheden og de to regioners designere, som var involveret i OPI-projektet. Det har åbnet op for et tæt samspil mellem parterne, hvor de har sat hinandens viden i spil, samtidig med at de løbende har været i felten for at teste idéer og prototyper af sengen hos patienter og medarbejdere.

Denne form for interaktionsbetonet videndeling har imidlertid godt af at blive suppleret med arbejdsdeling. Det åbner op for, at parterne også arbejder hver for sig i deres respektive organisationer, hvor de udfører forskellige delopgaver, som gavner projektets overordnede mål.

Forskningen i OPI ved Syddansk Universitet udarbejdet i samarbejde mellem Helle Aarø Nissen, Majbritt Rostgaard Evald og Ann Højbjerg Clarke viser, at denne form for vekselvirkning mellem tæt interaktion og arbejdsdeling er to samarbejdsformer, som både sikrer kontinuerlig videndeling og reel performance gennem en innovationsproces.

DOKUMENTATION

Altinget: forskningsformidling

Altinget: forskningsformidling giver forskerne mulighed for at skrive direkte til de fagmiljøer, som kan have glæde af deres forskning. Artiklerne er skrevet af forskerne selv og bygger på ny forskning, bøger eller videnskabelige artikler.

Altinget: forskningsformidling udsender et gratis nyhedsbrev hver 14. dag, hvor du kan se de seneste formidlingsartikler. Desuden udsender Altinget artiklerne til de relevante fagportaler. Nyhedsbrevet rummer forskning fra en lang række samfundsvidenskabelige specialer.

Du kan tilmelde dig nyhedsbrevet her.

Prøv A: forskningsformidling gratis i 14 dage

- Artikler
- Debat
- Politisk kalender
- Spørgsmål og svar

GRATIS PRØVEABONNEMENT

0 kommentarer [Skriv et svar ↓](#)

